

(המשך מעמוד 23)

השיעה, כמו שאר זרמי האיסלאם, אינה מכירה בגבולות של לאום וגזע. ואילו היהדות התגבשה במשך הזמן כדת-של-עם-אחד. קל היה לחבר אותה ללאומנות קנאית וצרה, ואף להכניס בה מידה של גזענות. הרי יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה, ולא ניתן להיכנס למעגל היהודי הסגור אלא לטיפסוף דליל של מתגיירים.

התוצאה המעשית היתה שווה בשתי התופעות. הרי חומייניזם הפרסי דיכא ביד רמה את המיעוטים הלאומיים הרבים בארצו, וכך נהג החומייניזם הישראלי כלפי המיעוט הלאומי היחידי הנמצא בישראל, כשם שאנשי חומייני היו בטוחים בעליונות המוחלטת של השיעים, בהתכוננם לשיעים האיראניים, כן היו החומייניזם הישראליים משוכנעים בעליונותם הגמורה של היהודים, כי מהדרה הישראלית.

באיראן וב ישראל היו החומייניזם בטוחים כי מותר להם להרוג, להסדוד, להפקיע ולשלול מן הזולת את זכויות-האדם — היסודיות — כי אכן, והיה חובתם הקדושה. לכלל האומרי כי, המטרה מקדשת את האמצעים, המייחוס לישועים, לא היתה משמעות בעיניהם, שהרי היו בטוחים כי גם האמצעים שלהם קדושים הם.

פרוכסור בלום ועראקא

תורת התופעות צמחו במקביל, בלי שום קשר זו עם זו, ואף תוך עוינות הדדית אוטומטית. משום כך היה סביר להניח כי היתה להם קרקע-צמיחה נפשית וחרבתית משותפת. אין מנוס מן המסקנה שיש להם שורשים משותפים.

החומייניזם הישראלי, כמו אחיראיובי האיראני, הוא ביטוי נוסף לשקיעת המערב כמקורה-השראה תרבותית.

הריק חודרת תפיסה דתית-לאומנית, הדוגלת בפה מלא בתפיסות ארכאיות, תוך שימוש כי שיטות עכשוויות. כך זה היה באיראן, וכך קרה בישראל.

אולם היה הבדל חשוב אחד בין שתי התופעות. באיראן קם מנהיג כרוזמטי, שנטל לידי את המנהיגות הביולדית. לחומייניזם הישראלי לא היה חומייני אחד. בשנת תש"ט לא קם איית'אללה יהודי, אשר יכזר היה לתבוע לעצמו את תואר איש השנה.

סאטמאר ולובאביץ

המתקפה הדתית היהודית בישראל לא היתה מלוכדת כולה במחנה אחד, המוכן לקדם מילחמה למען יעד אחד.

למרבית מולה של ישראל החילונית, לפחות בשנת תשל"ט, התפלגה המיתקפה בין שני ראשי-חץ, שהלכו בכיוונים שונים.

הדרכ מצא את ביטויו האנושי במידחתם העקשנית — ואף המשעשעת לעיתים — של שני הרבנים הראשיים, איש ברעהו.

הרב הספרדי, עובדיה יוסף, ביטא את האורתודוקסיה הקלאסית, כפיית הפולחן הדתי היתה חשובה בעיניו יותר מאשר כל יעד פוליטי. הוא תבע סגידה בלא-פשרה למיצות-הדת העתיקות, בלי תיקונים ושינויים. לעומת זאת היה מוכן להצהיר כי מותר להחזיר את השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת-עזה לנוכחים (קרי: ערבים), בהתאם לכלל שפיקוח-נפש דוחה שבת. הוא היה מוכן להסתפק בחוות-דעתו של קצין מיקצועי — שהוא שכיר-הממשלה החילונית, כמו הרב הראשי עצמו — שאכן החוקת-השטחים עלולה לגרום למילחמה ולסיכון נפשות. על סמך קביעה כזאת מותר, לדבריו, להחזיר שטחים.

יריברעמיתו, הרב האשכנזי שלמה גורן, הלך בדרכ הפוכה. הוא היה מוכן להיות יותר גמיש בכפיית מיצות

גם זרם אורתודוקסי זה של הדת היהודית פתח השנה במיתקפה קנאית. אנשיו השליטו שילטון של טרור בירושלים. עסקו במשך חודשים ארוכים במאבקים אלימים נגד התנועה כבביש-רמות בירושלים, ונגד הקמת איצטדיון בשטח הכבוש מצפון לעיר. הוא ניצח במאבק הפוליטי לשיחרור הבנות מחובת השרות הלאומי. והתכונן בסוף השנה למיתקפה פוליטית לחיסול החוק המתיר הפלות מלאכותיות.

כל זה הזכיר את האיית'אללה. אבל החזי מיינים הישראליים האמיתיים היו מצויים כי פלג אחר של ההתעוררות הדתית. אם סימל האדמו"ר מסאטמאר את הפלג האחד, סימל האדמו"ר מלובאביץ, הרב מנחם שניאורסון, את הפלג השני.

חחול שהוא נמר

אלו התחפשו אנשי המישמרות המהפכניים של חומייני וחבשו כיסות סרוגות, הם היו דומים כימעט בכל לאנשי גוש-אמונים. אילו לבשו אנשי גוש-אמונים את המדים של המישמרות המהפכניים של האיית'אללה, לא היה איש מכיר בהבדל.

האידיאולוגיה של הגוש היתה זרה לחלוטין לערכי המערב. אך האיית'אללה הפרסי היה מבין אותה כנגד — אילו היה מוכן להקי שיב לה.

בצורה הבוטה ביותר בוטאה האידיאולוגיה הזו במיסמך אשר תוכנו היווה סתירה מוחלטת לכתובתו — בית המישפט החילוני העליון של מדינת-ישראל. בתצהיר מישפטי, שהוגש עלי-ידי שני חברי גוש-אמונים, תושבי אלון-מורה, לבית-המישפט המודרני, שנבע להכריע בפרשת ההתנחלות על פי קריטריונים יבשים של חוק רציונלי ודמוקרטי, קבעו השניים:

„חברי בגרעין אלון-מורה ואנוכי התנחלנו באלון-מורה משום שנצטוונו לרשת את הארץ אשר נתן האל לאבותינו.

הנערות של האיית'אללה: חברות המישמרות המהפכניות באיראן, והיורקת מנאות-סיני: מול כן יורקת בפני עזר ויצמן

...אלון-מורה הוא לבי-ליבה של ארץ-ישראל, במובן העמוק של המושג. אמנם גם מבחינה גיאוגרפית ואיסטי-ראטגית, אך קודם כל הוא המקום שבו הובטחה הארץ הזאת לראשונה לאבינו הראשון, והוא המקום שבו נעשה הקניין הראשון של אביה-אומת, שעל שמו נקראת הארץ הזאת ארץ-ישראל.

אילו היתה קבוצה של אינדיאנים מעזה להגיש מיסמך כזה לבית-המישפט העליון של ארצות-הברית, היה הדבר מעורר רעמי צחוק, אילו היו שני דרואידים, כוהני-דת מבני הגזע הקלטי העתיק, מגישים תצהיר כזה לבית הלורדים הבריטיים, היה הדבר מתקבל כתלול-התשיש. בישראל של תשל"ט נתקבלו הדברים בלצינות גמורה, ולא עוררו אף חיך. הם נראו סבירים בחלט, טבעיים ותואמים את רוח הזמן.

גוש-אמונים הוא ראשי-החץ של החומייניזם זם הישראלי. הוא יצא להתקפה ברגע שנחתם חוזה-השלום.

התופעה עצמה התפתחה במשך כמה שנים, מאז מילחמת ששת-הימים. היא פונקה עלי-ידי פוליטיקאים שונים, שראו בה, תחילה, חייית-בית שניתן ללסוף אותה, לאמן אותה ולנצל אותה לצרכים שונים. היו שראו בה, מתוך אי-הבנה גמורה, מהדרה חדשה של גזענות-התיישות, מפני שאחת משיטותיה היתה ההתנחלות. כאשר יגאל אלון רץ לחברון, כראשון בין השרים, כדי לברך את קבוצת ה"מתחללים", שירמו את צה"ל ושהגיון לשם באיצטלה של מי שמבקשים לשהות במקום רק כדי לחגוג את ליל-הסדר, הוא לא העלה על דעתו כי תחול-הבית אינו אלא גור-נמר.

כאשר העבירה הממשלה את הקבוצה תחילה לבניין המישל הצבאי בחברון, ולאחר מכן הקימה למענה שכונה קטנה בשם קריית-ארבע, כבר נוכחו השרים לדעת כי יש כאן חייית-טרף קטנה.

בימי שילטונו של יצחק רבין, כאשר התנגשו אנשי גוש-אמונים ברחבי הגדה המערבית עם חיילי צה"ל, כבר הפך הגורר לנמר קטן. רבין לא העז לסלק את הנמרון

ופולחנים על הציבור, אך ניסח חוות-דעת דתית שאסרה על החזרת השטחים הכבושים בכל התנאים והנסיבות.

בעוד שהספרדי רכב על גג דתי אחד, רכב האשכנזי על הגג הדתי השני.

הגל שעליו רכב עובדיה יוסף לא היה מלאכותי או קל-ערוך. חוות-דעת דומה לשלו, שהסתמכה על הנמקה דתית דומה, מסר איש שהוא חשוב יותר בציבור הדתי האדוק: הרב אליעזר שך, האיש החוק של מועצת-גדולי-התורה, הסמכות הדתית העליונה של אגודת-ישראל.

רבנים אלה מייצגים את האסכולה הקלאסית של הדת היהודית, שאינה מייחסת ערך לשטחים ולשילטון מדיני, אלא אך לנאמנות עמי-ישראל לאביר-שבשמיים. הקיצוניים שבמחנה הזה מצאו את סימלם העליון באדמו"ר מסאט-מאר, הרב יואל טייטלבוים, שהלך השנה לעולמו. עד הרגע האחרון סירב לבקר בישראל או להכיר במדינה. הוא התנגד לצינות בחמת-זעם, וראה במדינה את המצאת השטן.

כאשר קם תיאודור הרצל, העיתונאי הווינאי המתבולל, והסיף לרעיון המדינה היהודית, התנגדו לו כל גדולי-התורה, בלא יוצא-מנהל-כלל, בחימה שפוכה. הם ראו ברעיון הצינוני כפירה נוראה, והם קיללו את הרצל במילים שאין דומות להן בימינו, מילבד במילון של האיית'אללה הזועם.

בניניהם לא היה הרצל רק נביא-שקר, אלא גם איש-זדון ועוקר-ישראל. בנמינון להביא גויי לה לישראל כאמצעים חילוניים, הוא מנע את בוא המשיח והביא על עמי-ישראל שואה נוראה.

אחרי שואת-אירופה והקמת המדינה, השלימו חלקים גדולים של האורתודוקסיה היהודית עם העובדה המוגמרת, ואגודת-ישראל אף התמחתה בהגדלת חלקה בשלל מן הקערה הצינונית. היא לא התשתפה בהתעוררות הדתית הלאומנית. היא התספקה בניצול המכשירים של השילטון החילוני כדי לשמור על שמורת-השטבע שלה באמצעות החינוך העצמאי, ולשם כפיית הפולחן היהודי על הר אורחים בכוח החוק.

החומייניזם הישראלי נשאו לא פעם את רוממות המערב בפיהם, ואף ראו את עצמם כלוחמי המערב וכמגינים. אולם הם פסלו את ערכי-היסוד של התרבות המערבית — המחשב הרציונלי, הכמיהה לאמת אובליקטיבית, העיקרון כי האדם הוא הערך העליון, הדבקות בזכויות-האדם, הסגידה לחוק החל על השילטון כשם שהוא חל על האזרח.

כל הערכים האלה מוכוספים על הפרדה גמוי רה בין המדינה והדת, והעברת הדת לתחום הפרטי.

בד כבד עם שקיעת המערב מבחינה מדינית וכלכלית, נאלצים גם ערכיו לגונן על חיים. בחברה היהודית היו לערכים מערביים אלה תמיד שורשים עדינים ביותר. תנועת ההשכלה ביהדות האירופית והזרמים המתקדמים ביהדות הדתית היו ונשארו צמחים חלושים, שנפגעו עוד יותר בתקופת השואה באירופה. בקרב יהדות הי מיורח אח צמחו כלל.

כשם שהמכבים דחו את הערכים של ההלניזם ורצחו בסיטונות את ה"מתיוונים", וכשם שהקנאים התקר ממו נגד הערכים של התרבות הרומאית והרגו את חסידיה, כן דוחים כיום החומייניזם הישראלי את ערכי המערב.

מבלי להרגיש בכך, הם שייכים מבחינה זו לעולם השלישי ומתרחקים מן העולם המערבי. ראש מישלחת ישראל באו"ם, הפרופסור יהודה בלום, דומה לאיש מערבי מכל הבחינות — בצבע-העור, בהופעה, במעמד האקדמי, במינטא. אולם כאשר דיבר במועצת-הביטחון על הזכות האלוהית של עמי-ישראל על ארץ-ישראל, המבוססת על ספר קדוש מלפני אלפי שנים, היה לדבריו צליל זר ומזר באוזניהם של ג'נטלמנים בריטיים ואמריקאיים. לעומת זאת, לדבריו של יאסר עראפאת, יו"ר אש"ף, שהתיימר לטעון בזכות ערכים מודרניים כמו זכות ההגדרה העצמית של העמים, זכויות-האדם ומגילת-האום, היה צליל הרבה יותר מערבי.

ערכי המערב נסוגו בישראל. לתוך החלל